

Helsingin normaalilyseon kriisivalmiussuunnitelma

Päivitetty 15.3.2020

Sisällysluettelo

Helsingin normaalilyseon kriisivalmiussuunnitelma.....	1
1. Kriisivalmiussuunnitelma	2
2. Kriisitilanne.....	2
3. Kriisiryhmä.....	3
4. Toiminta kriisitilanteissa.....	5
5. Tiedottaminen kriisitilanteessa	5
6. Kriisin jälkihoito	6
7.Tärkeitä puhelinnumeroita	7

1. Kriisivalmiussuunnitelma

Kriisivalmiussuunnitelma on osa koulun turvallisuussuunnitelmaa ja täydentää sitä etenkin tiedotuksen ja jälkihoidon osalta. Kriisivalmiussuunnitelman tarkoituksena on auttaa koulu yhteisöä toimimaan kriisitilanteissa ja selviytymään niistä mahdollisimman hyvin. Yleisen turvallisuussuunnitelman avulla huolehditaan turvallisesta koulu ympäristöstä ja ehkäistään kriisien syntymistä ja kriisivalmiussuunnitelmassa annetaan ohjeita kriisitilanteen hoitoon ja tiedotukseen.

2. Kriisitilanne

Kriisitilanne on äkillinen, ilman ennakkovaroitusta syntyvä tilanne, joka herättää voimakkaita tunnereaktioita ja jossa aiemmat kokemukset ja toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisitilanteita voivat olla esimerkiksi oppilaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema, väkivalta tai onnettomuus, joka koskettaa koulun väkeä tai tapahtuu lähialueella vaikuttaen myös kouluun. Tällainen tapahtuma saattaa koskettaa koko koulu yhteisöä, opettajankuntaa tai yksittäistä luokkaa tai ryhmää.

Kriisitilanteessa pitää toimia ripeästi ja turvata koulu yhteisön ja asianosaisten riittävä tiedonsaanti tapahtumasta. Viestityn tiedon tulee olla kriisitilanteessa oikeellista, selkeää ja riittävää. On myös huolehdittava siitä, että oppilaat ja henkilöstö voivat ilmaista tapahtuman herättämät ajatuksensa ja tunteensa ja saavat asianmukaista psykososiaalista tukea. Näiden toimien suunnittelemiseksi ja toteutumiseksi koulussa on kriisiryhmä.

3. Kriisiryhmä

Johtava rehtori Tapio Lahtero 050 3501361 tai vararehtori	Yleisvastuu, tiedottaminen
Asterehtorit (kaikki paikalla olevat) Peruskoulu: Juha-Pekka Husso 050 3243163 Lukio: Marja Honkaheimo 050 3054131	Oman vastuuasteen kysymykset
Vahtimestari: Mirja Karlsson, Raija Lehtonen 02941 28156	Kiinteistöön liittyvät asiat
Kouluterveydenhoitaja Satu Hovi 050 3105573	Ensiapu, yhteydet sairaalaan yms.
Koulupsykologi Anni Jaalas 040 6692074	Psykologinen kriisi- ja jälkihoidon valmistelu
Työsuojeluvaltuutettu Timo Kärkkäinen 050 4480911	Työsuojelunäkökohdat
Turvallisuusvastaava Vesa Åhs 040 1726779	Turvallisuusnäkökohdat
Koulukuraattori Nicolas Recorbet 040 6620329	

Akuutissa kriisitilanteessa ryhmän paikalla olevat jäsenet hoitavat tilanteen johtamisen käytettävissä olevin voimavaroin, tarpeen tullen hälyttävät muita paikalle tai täydentävät ryhmää tarpeen mukaan **Vastuualueista:**

- kun kyseessä on koko koulua koskeva kriisi, johtaa tilannetta johtava rehtori. Yksittäistä oppilasta tai luokkaa koskevaa kriisitilannetta hoitaa pääsääntöisesti luokanohjaaja tai ryhmänohjaaja käyttäen tarvittaessa apuna muuta henkilökuntaa.

- ensiapua vaativista tilanteista vastaa pääsääntöisesti terveydenhoitaja, mikäli hän ei ole paikalla, kuka tahansa ensiaputaitoinen henkilö. Ambulanssin hälyttää se, joka näkee sen tarpeen ja hän ilmoittaa heti tehneensä hälytyksen
- psykologisen jälkihoidon tarpeen ja arvioinnin tekee koulupsykologi yhdessä rehtoreiden ja muun kriisiryhmän kanssa
- asianomaisille tiedottamisesta sopii kriisiryhmä keskuudessaan
- muun koteihin suunnatun tiedottamisen hoitavat rehtori ja luokanohjaajat
- mahdolliset tiedotusvälineille annettavat lausunnot hoitaa johtava rehtori

4. Toiminta kriisitilanteissa

Akuutissa tilanteessa toimintaa johtaa johtava rehtori apunaan kriisiryhmän paikalla olevat jäsenet. Perustoimintaohje henkilöstön jäsenelle, joka ensimmäisenä havaitsee kriisitilanteen:

- anna välitön ensiapu tarvittaessa
- varmista, että saatu tieto on oikeaa
- ota yhteys kriisiryhmän jäseniin, ensisijaisesti rehtoriin
- vastaa tilanteen hoitumisesta paikan päällä muun paikalla olevan henkilöstön tukemana siihen asti kun kriisijohto ottaa tilanteen hoitaakseen.

Yksityiskohtaisemmat ohjeet toiminnasta akuutissa kriisitilanteessa, kuten onnettomuudessa tai tulipalossa löytyvät turvallisuussuunnitelmasta. Mm. koulun nopea tyhjentäminen tapahtuu turvallisuussuunnitelmassa esitetyllä tavalla.

5. Tiedottaminen kriisitilanteessa

Tiedottamisessa pääperiaate on, että koko kouluyhteisölle kerrotaan nopeasti ja avoimesti yhteisöä kohdanneesta kriisitilanteesta. Tällä tavoin vähennetään tapahtuman synnyttämää huolta ja ahdistusta ja helpotetaan kriisin jälkihoitoa. Tämän toteuttamistapaa joudutaan muokkaamaan kulloisenkin tilanteen mukaisesti, mutta perusmenettelytapa on:

1. johtava rehtori (tai hänen poissa ollessaan hänen varahenkilönsä) lähettää henkilöstölle tiedotteen, jossa muistutetaan alla olevista toimista. Tätä pyritään mahdollisuuksien mukaan täydentämään suullisella ohjeistuksella
2. päivänavauksessa (joko keskusradiosta tai juhlasalissa) tai luokan/ryhmänohjaajan tunneilla <ul style="list-style-type: none">
• kerrotaan todenmukaisesti, mitä on tapahtunut. Kaikkia kriisitilanteeseen liittyviä faktoja ei kuitenkaan voida aina kertoa ja tiedotettavien asioiden valinnassa on otettava huomioon esimerkiksi tilanne ja kuulijoiden ikä
• todetaan myös, että tapahtunut voi herättää monenlaisia tunteita ja ajatuksia
• toimintatendenssin suuntaaminen: miten voit auttaa, tukea, muistaa. Jos mahdollista/tarpeen niin myös, miten voit edistää turvallisuutta omassa ympäristössä. Voimakkaaseen tunteeseen liittyy aina toimintatendenssi ja se pitää suunnata rakentavasti
• kerrotaan että kuka tahansa voi halutessaan käydä keskustelemassa asiasta esim. kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin kanssa tai ottaa yhteyttä kriisipäivystyksiin
• vietetään mahdollinen hiljainen hetki
3. päivänavauksen tai tiedottamisen jälkeisillä tunneilla annetaan mahdollisuus lisäkeskusteluun asiasta
4. oppilaiden tietoon ja koulun ilmoitustauluille tai käytäville sijoitetaan kriisipuhelinten yhteystiedot
5. liputus yms. järjestelyt yleisten ohjeiden (valtakunnalliset, kaupunkikohtaiset, koulujen tms.) mukaisesti

Jos kriisitapahtuma koskee nimenomaan Normaalilyseota, pitää akuutissa kriisitilanteessa lisäksi punnita tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja hoitaa koteihin ja muille asianosaisille suunnattava tiedottaminen.

6. Kriisin jälkihoito

<p>1. Tapahtuneesta tiedottaminen koulu yhteisössä ja mahdollisesti koulu yhteisön ulkopuolelle Akuutin tilanteen tapaan jälkihoidossakin voidaan tarvita koulu yhteisön sisällä tiedottamista ja ulospäin, esimerkiksi tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja toisaalta tiedottamista koteihin. Rehtorit ja/tai kriisiryhmä tekevät päätökset näistä toimista</p>
<p>2. Huomioiminen, muistaminen, kunnioittaminen ym. sururituaalit (etenkin kuolemantapauksissa) Järjestetään oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus ilmaista osanottoensa, surunvalittelunsa, mikäli tähän vielä on tarvetta akuuttitilanteessa mahdollisesti tapahtuneen muistamisen lisäksi. Tämä voi edellyttää yhteyttä tapahtuman koskettamiin perheisiin yhtäältä osanoton ilmaisemiseksi ja toisaalta sen sopimiseksi, miten asiaa voidaan esimerkiksi luokassa käsitellä lasten kanssa</p>
<p>3. Kriisin psykologinen jälkihoito Joskus tämä voi olla sama kuin kohdat 6.1 ja 6.2. Joskus tämä vaatii omat erityiset toimenpiteensä, esim. ns. debriefing -työskentelyn, jossa asianosaiset (yhtenä ryhmänä tai eriytettyinä ryhminä) saavat tilaisuuden käydä läpi tapahtumaan liittyvät muistonsa, ajatuksensa ja tunteensa. Tähän tarvitaan usein yhteisön ulkopuolinen vetäjä.</p> <p>Yliopiston henkilökunnan terveydenhuollosta huolehtii Mehiläinen oy. Debriefing -palvelua pyydetään työterveyshuollosta, puhelin 010 414 0666 (keskus).</p> <p>Pyynnön kriisitilanteen psykologisesta jälkihoidosta esittää koulun kriisiryhmä siten, että rehtori on ollut kriisiryhmässä mukana päätöstä tekemässä. Rehtori on kriisiryhmän jäsen, mutta joissain tilanteissa kriisiryhmä joutuu tekemään kriisiin liittyviä akuuttitoimia sillä hetkellä paikalla olevien jäsentensä voimin. Psykologisen jälkihoidon osalta päätöstä ei tehdä ennen kuin rehtori on ollut mukana asiaa päättämässä. Tämä siksi, että hän on koulun johtaja ja psykologisen jälkihoidon toteuttaminen vaikuttaa monin tavoin koko koulun toimintaan. Asian valmistelu on kriisiryhmässä koulupsykologin vastuulla.</p>
<p>4. Jälkiarviointi Koulun kriisiryhmän tulee kriisitilanteen jälkeen kokoontua arvioimaan tapahtunutta ja arvioimaan toimenpiteitä ja menettelytapoja tulevien kriisitapausten varalle.</p>

7.Tärkeitä puhelinnumeroita

Yleinen hätänumero	112 (poliisi, palokunta, ambulanssi)
Sosiaalipäivystys	0206 96006 (24 h)
Kriisipäivystys (Helsingin kaupunki)	09 3104 4222
Valtakunnallinen kriisipuhelin	010 195202
Sairaanhoitopalvelujen neuvonta	116 117 (24h)
Myrkytystietokeskus	09 471977
Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito 16 v. ja sitä vanhemmat (Haartmanin sairaala) Äkillisissä mielenterveyden ongelmissa saa apua omalta terveysasemalta. Terveysasemilla työskentelee mm. mielenterveys- ja päihdetyön sairaanhoitaja	09 4711
Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito alle 16 v. (Uusi lastensairaala, Stenbäckinkatu 9)	09 4711
MLL:n Lasten ja nuorten puhelin	116 111 (ma-pe klo 14-20, la-su klo 17-20)
Suomen Mielenterveysseuran kriisipuhelin	09 2525 0111 (24h)